

Nr 101.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag dels till lag om gäldande ur kyrkofonden av pensionsavgift, belöpande å innehavare av prästerlig emeritilön med flera, dels ock angående gäldande ur biskopslöneregleringsfonden av pensionsavgift, belöpande å innehavare av emeritilön för biskop; given Stockholms slott den 12 februari 1932.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att för dess del *dels* antaga härvid fogade förslag till lag om gäldande ur kyrkofonden av pensionsavgift, belöpande å innehavare av prästerlig emeritilön med flera; *dels ock* medgiva, att å innehavare av emeritilön för biskop belöpande pensionsavgift till prästerskapets änke- och pupillkassa må gäldas ur biskopslöneregleringsfonden.

GUSTAF.

Sam. Stadener.

Förslag

till

lag om gäldande ur kyrkofonden av pensionsavgift, belöpande å innehavare av prästerlig emeritilön med flera.

Häri genom förordnas som följer:

Å innehavare av prästerlig emeritilön belöpande pensionsavgift till prästerskapets änke- och pupillkassa skall gäldas ur kyrkofonden.

Lag samma vare beträffande pensionsavgift till nämnda kassa för kyrkoherde i prebendepastorat, som avgått från kyrkoherdetjänsten i sammanhang med avgång med pension från den professur, varmed kyrkoherdetjänsten är förenad.

De närmare föreskrifterna angående avgiftens inbetalning meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft å dag, som Konungen bestämmer; skolande från och med samma dag lagen den 22 april 1927 (nr 115) om gäldande ur kyrkofonden i visst fall av pensionsavgift, belöpande å innehavare av prästerlig emeritilön, upphöra att gälla.

*Utdrag av protokoll över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 12
februari 1932.*

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Departementschefen, statsrådet Stadener anför härefter:

Genom lag den 22 april 1927, nr 115, om gäldande ur kyrkofonden i visst fall av pensionsavgift, belöpande å innehavare av prästerlig emeritilön, stadgades, att å innehavare av sådan lön belöpande pensionsavgift till prästerskapets änke- och pupillkassas försäkringsfond skulle gäldas ur kyrkofonden.

I proposition den 23 januari 1931, nr 37, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att för dess del antaga ett av kyrkomötet antaget förslag till lag om ändrad lydelse av lagen i fråga av innebörd, att omförmälda stadgande skulle äga motsvarande tillämpning i fråga om årsavgift till kassan enligt reglementet den 6 november 1874 med däri senare vidtagna ändringar. Till det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för nämnda den 23 januari 1931 anförde jag, bland annat, följande:

icke ens med den föreslagna lagändringen komme alla emeriti att bliva delaktiga av den föreslagna förmånen. I den mån präster, vilkas avgifter till kassans tillskottsfond grundades icke på 1874 års utan på 1926 års reglemente, undfinge emeritilön, fölle dessa utanför det föreslagna stadgandet. För åstadkommande av fullständig lagstiftning på ifrågavarande område torde böra utarbetas och i sinom tid för riksdagen och kyrkomötet framläggas förslag till ny lag om gäldande ur kyrkofonden av pensionsavgifter, belöpande å innehavare av prästerlig emeritilön. I sammanhang med denna fråga syntes ävenledes böra tagas under övervägande utarbetande av bestämmelser därom, att å biskop, som åtnjöte emeritilön, belöpande avgifter till ifrågavarande kassa finge gäldas ur biskopslöneregleringsfonden.

Efter det riksdagen i skrivelse den 7 mars 1931, nr 46, anmält, att riksdagen bifallit omförmälda proposition, utfärdade Kungl. Maj:t den 13 mars 1931 lag, nr 37, om ändrad lydelse av förenämnda lag.

Genom beslut den 9 oktober 1931 anbefalldes direktionen för prästerskapets änke- och pupillkassa att till Kungl. Maj:t skyndsamt avgiva av erforderlig utredning åtföljda förslag i de avseenden, som jag berört i nyss åberopade statsrådsprotokoll.

I skrivelse den 30 oktober 1931 har direktionen framlagt dylika förslag och därvid anfört följande:

Kyrkofonden erlägger för närvarande betalning för alla de pensionsavgifter till kassan med undantag av åldersskillnadsavgifter enligt 1874 års reglemente, som åvila de nuvarande innehavarna av prästerliga emeritilöner. Erhåller präst, vilkens delaktighet i kassan grundas på 1926 års reglemente, emeritilön vid 70 års ålder, får han enligt nu gällande bestämmelser själv erlagga den del av grundavgiften till kassan, som belöper å tillskotts-fonden till och med det kvartal, varunder efter delägarens död emeritilönen av stårbhuset frånträdes, varunder han fyller 75 år eller varunder han eljest upphör att vara delägare i kassan. Någon utredning om storleken av de pensionsavgifter, som på grund av ifrågasatt lagändring även sistnämnda innehavare av emeritilön skulle få erlagda av kyrkofonden, är icke möjlig att åstadkomma. Det torde dock icke behöva befaras, att kyrkofonden genom den föreslagna åtgärden skulle behöva vidkännas ökade kostnader för angivna ändamål, då avgifterna för dessa delägare upphöra vid 75 års ålder.

Åldersskillnadsavgifter enligt 1874 års reglemente, belöpande å innehavare av prästerliga emeritilöner, uppgå för innevarande ecklesiastikkvartal till sammanlagt 119 kronor 88 öre och torde framdeles icke komma att väsentligt överstiga denna summa. Kyrkofonden skulle alltså icke i nämnvärd mån belastas, om berörda åldersskillnadsavgifter påfördes densamma.

För närvarande utgå endast två emeritilöner till biskopar. För biskops-löneregleringsfonden torde det sakna betydelse, om avgifterna till kassan för berörda innehavare av biskopliga emeritilöner påfördes fonden. Under förutsättning av endast två emeritilöner torde grundavgifterna komma att variera mellan 130 och 250 kronor per kvartal. Någon förhandsberäkning av eventuella tilläggsavgifters storlek är icke möjlig.

De lagförslag, som direktionen för änke- och pupillkassan i anslutning härtill framlägger, äro av följande lydelse:

Lag

om ändrad lydelse av lagen den 22 april 1927 (nr 115) om gäldande ur kyrkofonden i visst fall av pensionsavgift, belöpande å innehavare av prästerlig emeritilön.

Häri genom förordnas att lagen den 22 april 1927 om gäldande ur kyrkofonden i visst fall av pensionsavgift, belöpande å innehavare av prästerlig emeritilön, skall erhålla följande ändrade lydelse:

Å innehavare av prästerlig emeritilön belöpande pensionsavgift till prästerskapets änke- och pupillkassa skall gäldas av kyrkofonden.

De närmare föreskrifterna angående avgiftens inbetalning till kassan meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft å dag, som Konungen bestämmer; dels ock till

Lag

om gäldande ur biskopslöneregeringsfonden av pensionsavgift, belöpande å innehavare av biskoplig emeritilön.

Härigenom förordnas som följer:

Å innehavare av biskoplig emeritilön belöpande pensionsavgift till prästerskapets änke- och pupillkassa skall gäldas av biskopslöneregeringsfonden.

De närmare föreskrifterna angående avgiftens inbetalning till kassan meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft å dag, som Konungen bestämmer.

I ärendet hava därefter yttranden avgivits dels av samtliga domkapitel och Stockholms stads konsistorium dels ock av kammarkollegiet och statskontoret gemensamt.

Domkapitlet i Uppsala har beträffande direktionens förslag till lag om ändrad lydelse av lagen den 22 april 1927 (nr 115) anført att, då syftemålet med den ifrågavarande lagstiftningen syntes vara att befria alla innehavare av prästerliga emeritilöner från skyldigheten att erlægga pensionsavgifter till prästerskapets änke- och pupillkassa, domkapitlet funne sig böra hemställa, att ifrågavarande förmån utsträcktes att omfatta jämväl teologie professorer emeriti, vilka innehåft prebendepastorat och vore delaktiga i änke- och pupillkassan. Jämväl *domkapitlet i Luleå* har ansett det kunna ifrågasättas, huruvida icke befrielse från dylika avgifter billigtvis borde beredas även bemälda prebendarier. I övrigt hava förslagen blivit av domkapitlen och konsistoriet tillstyrkta.

Kammarkollegiet och statskontoret hava i utlåtande den 12 januari 1932 yttrat:

Beträffande kostnadsfrågan torde följande få anföras.

Den ökade ansvarighet för pensionsavgifter till kassan, som bleve en följd av den nu föreslagna lagbestämmelsen om pensionsavgifters gäldande ur kyrkofonden, komme att föranleda ökade utgifter för denna fond därigenom att fonden skulle hava att bekosta jämväl de åldersskillnadsavgifter, vilka skola utgöras jämlikt 1874 års reglemente. Efter vad änke- och pupillkassans direktion meddelat, uppgå de avgifter, varom sålunda är fråga, allenast till ringa belopp. Kyrkofondens nu föreslagna ansvarighet för avgifter för emeriti, vilkas delaktighet grundas på 1926 års reglemente, kan, så länge nuvarande inskränkningar i rätten till emeritilön kvarstå och nu gällande delaktighetsbelopp i kassan bibehållas, icke förväntas komma att annat än möjligen tillfälligtvis öka det nuvarande ansvarighetsbeloppet utan snarare efter hand sänka detta. I den mån emeritilön tilldelas präster, vilkas delaktighet grundas å 1926 års reglemente, minskas nämligen antalet emeriti, vilkas delaktighet grundas å 1874 års reglemente; och avgifterna för de förra upphöra vid 74 års ålder, under det att avgifterna för de senare skola erläggas under återstående livstiden.

För de två första kvartalen av ecklesiastikåret 1931/1932 hava för innehavare av emeritilöner blivit av statskontoret ur kyrkofonden utbetalade, på grund av 1927 års lag enligt dess ursprungliga lydelse 324 kronor 6 öre och på grund av den genom 1931 års lag införda tilläggsbestämmelsen 8,475 kronor 61 öre, motsvarande för helt år omkring 650 kronor ocl. 17,000 kronor eller sammanlagt omkring 17,650 kronor. Under ifråga varande år utgjorde antalet tilldelade emeritilöner 135 för kyrkoherdar, 38 för komministrar och 24 för extra ordinarie präster. Då enligt Kungl. Maj:ts brev den 11 april 1930 det belopp, som årligen må utgå ur kyrkofonden till emeritilöner för präster, skall från och med nämnda ecklesiastikår tillsvida vara uppdelat i följande antal emeritilöner, nämligen högst 145 för kyrkoherdar, högst 45 för komministrar och högst 35 för extra ordinarie präster, torde kunna beräknas att, därest samtliga emeritilönerum blivit tillsatta, kyrkofondens utgifter komme att ökas med omkring 3,000 kronor, varigenom samtliga kostnader — inbegripet åldersskillnadsbeloppen — kunde beräknas till omkring 21,000 kronor. Det synes dock icke osannolikt att yngre präster i flera fall än äldre präster berett sig delaktighet i försäkringsfonden samt att till följd därav kyrkofondens ansvarighet för avgifter till försäkringsfonden kommer att ökas i den mån yngre präster inträda i emeritiåldern och erhålla emeritilön.

I avseende å kostnaden för biskopslöneregleringsfonden för fullgörandet av åliggande att till kassan betala pensionsavgifter för innehavare av emeritilön för biskop torde få hänvisas till kassadirektionens yttrande. Av detta yttrande torde få slutas att, under förutsättning att tre emeritilöner för biskop utgå och att delaktighetsbeloppet är det nuvarande, biskopslöneregleringsfondens årliga bidrag icke kommer att överstiga 1,500 kronor.

I sak hava ämbetsverken icke annan erinran mot de framlagda förslagen än att den av domkapitlet i Uppsala och Luleå stift gjorda anmärkningen synes befogad. Kyrkoherde i prebendepastorat är enligt 1 § lagen om emeritilöner för präster utesluten från rätten till sådan emeritilön. Däremot är sådan kyrkoherde delägare i prästerskapets änke- och pupillkassa.

I formellt hänseende torde få mot det framlagda förslaget till lag om ändrad lydelse av lagen den 22 april 1927 anmärkas att då de nya bestämmelserna äro avsedda att, med utökat innehåll, helt och hållet ersätta bestämmelserna i lagen den 22 april 1927, såsom den lyder enligt lagen den 13 mars 1931, det synes lämpligast att ersätta lagen med en helt ny lag, särskilt som den nuvarande lagens rubrik genom de där förekommande orden »i visst fall» icke täcker det föreslagna nya innehållet.

Det kunde väl synas lämpligare att bestämmelserna om gäldandet av pensionsavgift belöpande såväl å innehavare av prästerlig emeritilön som å emeritilön för biskop sammanfördes i en gemensam lag än att de inrymdes i var sin särskilda lag. Då det territoriella prästerskapets löneförhållanden torde få antagas i en nära framtid bliva föremål för ny lagstiftning och denna kan tänkas komma att — såsom skett i 1931 års prästlönereglerings-sakkunnigas förslag till prästlönelag — inbegripa jämväl bestämmelse om pensionerad prästs pensionsavgift, hava ämbetsverken ingen erinran mot de nu ifrågasatta stadgandenas fördelning å två lagar.

Till förekommande av att särskild kungörelse skall behöva utfärdas för bestämmande av dagen för lagarnas ikraftträdande, synes promulgationsbestämmelsen böra få en mot förslaget ändrad avfattning.

Mot vad kammarkollegiet och statskontoret sålunda anfört har jag i sak ingen erinran att göra. I formellt hänseende vill jag i så måtto föreslå en ändring i vad som föreslagits, att jag förordar, att bestämmelsen om pensionsavgift för innehavare av biskoplig emeritilön icke må intagas i en särskild lag, utan att, såsom fallet varit i fråga om beslut att från biskopslöneregleringsfonden gälda de biskopliga emeritilönerna, medgivande må av riksdagen inhämtas om utbetalande ur sagda fond av ifrågavarande avgift. De närmare föreskrifterna angående avgiftens inbetalning till änke- och pupillkassan torde böra meddelas av Kungl. Maj:t.

I fråga om tidpunkten för de nya föreskrifternas ikraftträdande ansluter jag mig till vad direktionen för änke- och pupillkassan föreslagit, nämligen att de skola träda i kraft å dag, som Kungl. Maj:t bestämmer.

Därest vad sålunda föreslås varder av riksdagen bifallet, läser Kungl. Maj:t därefter komma att underställa föreliggande frågor jämväl allmänt kyrkomöte.

Föredragande departementschefen uppläser härefter förslag till lag om gäldande ur kyrkofonden av pensionsavgift, belöpande å innehavare av prästerlig emeritilön med flera, samt hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för dess del

dels antaga berörda förslag till lag,

dels ock medgiva, att å innehavare av emeritilön för biskop belöpande pensionsavgift till prästerskapets änke- och pupillkassa må gäldas ur biskopslöneregleringsfonden.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt, behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

E. Hedenlund.
